

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування платіжних систем та розвитку безготівкових розрахунків (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 37, ст.488)

(Із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2155-VIII від 05.10.2017](#) , ВВР, 2017, № 45, ст.400)

Верховна Рада України

постановляє:

І. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У статті [7 Закону України "Про Національний банк України"](#) (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 29, ст. 238 із наступними змінами):

пункт 7 викласти в такій редакції:

"7) визначає напрями розвитку сучасних електронних банківських технологій, створює та забезпечує безперервне, надійне та ефективне функціонування, розвиток створених ним платіжних та облікових систем, контролює створення платіжних інструментів, систем автоматизації банківської діяльності та засобів захисту банківської інформації";

доповнити пунктами 25 - 27 такого змісту:

"25) визначає порядок здійснення в Україні маршрутизації, клірингу та взаєморозрахунків між учасниками платіжної системи за операціями, які здійснені в межах України із застосуванням платіжних карток, емітованих банками-резидентами;

26) створює Засвідчувальний центр для забезпечення реєстрації, засвідчення чинності відкритих ключів та акредитації центрів сертифікації ключів, визначає порядок застосування електронного підпису, у тому числі електронного цифрового підпису в банківській системі України та суб'єктами переказу коштів;

27) видає ліцензії небанківським фінансовим установам, які мають намір стати учасниками платіжних систем, на переказ коштів без відкриття рахунків та відкликає їх відповідно до законодавства".

2. У [Законі України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 29, ст. 137; 2005 р., № 1, ст. 23):

1) преамбулу викласти в такій редакції:

"Цей Закон визначає загальні засади функціонування платіжних систем і систем розрахунків (далі - платіжні системи) в Україні, поняття та загальний порядок проведення переказу коштів у межах України, встановлює відповідальність суб'єктів переказу, а також визначає загальний порядок здійснення нагляду (оверсайта) за платіжними системами";

2) у статті [1](#):

а) абзац другий пункту 1.3 викласти в такій редакції:

"Порядок застосування дати валютування для банків встановлюється нормативно-правовими актами Національного банку України";

б) у пункті 1.6 слово "банками" замінити словами "суб'єктами переказу";

в) пункт 1.9 викласти в такій редакції:

"1.9) еквайринг - діяльність щодо технологічного, інформаційного обслуговування суб'єктів господарювання та виконання розрахунків з ними за операції, які здійснені з використанням електронних платіжних засобів";

г) у пункті 1.13 слова "юридична особа" замінити словом "банк";

г) пункт 1.14 викласти в такій редакції:

"1.14) електронний платіжний засіб - платіжний інструмент, який надає його держателю можливість за допомогою платіжного пристрою отримати інформацію про належні держателю кошти та ініціювати їх переказ";

д) у пункті 1.15 слово "та" замінити словами "та/або";

е) пункт 1.19-2 викласти в такій редакції:

"1.19-2) моніторинг - діяльність емітента/еквайра щодо контролю за операціями, які здійснюються із застосуванням електронних платіжних засобів, з метою виявлення та запобігання помилковим та неналежним переказам. За дорученням емітента/еквайра моніторинг за умови дотримання вимог щодо збереження конфіденційності інформації може проводити юридична особа, що надає емітенту/еквайру послуги з оброблення даних (послуги процесингу)";

є) доповнити пунктами 1.18-1, 1.18-2, 1.19-3, 1.20-1 такого змісту:

"1.18-1) користувач платіжної системи (далі - користувач) - юридична або фізична особа, якій надається послуга платіжної системи щодо виконання переказу коштів учасником платіжної системи;

1.18-2) маршрутизація - обмін даними при виконанні операцій, у тому числі щодо переказу коштів, між учасниками платіжної системи";

"1.19-3) мобільний платіжний інструмент - електронний платіжний засіб, реалізований в апаратно-програмному середовищі мобільного телефону або іншого бездротового пристрою користувача";

"1.20-1) оператор послуг платіжної інфраструктури - клірингова установа, процесингова установа та інші особи, уповноважені надавати окремі види послуг в платіжній системі або здійснювати операційні, інформаційні та інші технологічні функції щодо переказу коштів";

ж) пункт 1.28 викласти в такій редакції:

"1.28) платіжна організація - юридична особа, що визначає правила роботи платіжної системи, а також виконує інші функції щодо забезпечення діяльності платіжної системи та несе відповідальність згідно з цим Законом та договором";

з) у пункті 1.30 слова "або іншій установі - члену платіжної системи, що його обслуговує" виключити;

и) пункт 1.31 викласти в такій редакції:

"1.31) платіжний інструмент - засіб певної форми на паперовому, електронному чи іншому носії інформації, який використовується для ініціювання переказів. До платіжних інструментів належать документи на переказ та електронні платіжні засоби";

і) абзац перший пункту 1.32 викласти в такій редакції:

"1.32) платник - особа, з рахунка якої ініціюється переказ коштів або яка ініціює переказ шляхом подання/формування документа на переказ готівки разом із відповідною сумою коштів";

ї) доповнити статтю пунктами 1.32-2, 1.32-3, 1.33-1, 1.37-1 такого змісту:

"1.32-2) платіжний пристрій - технічний пристрій (банківський автомат, платіжний термінал, програмно-технічний комплекс самообслуговування тощо), який дає змогу користувачеві здійснити операції з ініціювання переказу коштів, а також виконати інші операції згідно з функціональними можливостями цього пристрою;

1.32-3) процесинг - діяльність, яка включає виконання за операціями з платіжними інструментами авторизації, моніторингу, збору, оброблення та зберігання інформації, а також надання обробленої інформації учасникам розрахунків і розрахунковому банку для проведення взаєморозрахунків у платіжній системі";

"1.33-1) процесингова установа - юридична особа, що здійснює процесинг";

"1.37-1) система розрахунків - платіжна організація, учасники системи розрахунків та взаємовідносини, що виникають між ними щодо здійснення розрахунків за валютні цінності та фінансові інструменти";

й) пункт 1.43 викласти в такій редакції:

"1.43) учасник/член платіжної системи (далі - учасник платіжної системи) - юридична особа, що на підставі договору з платіжною

організацією платіжної системи надає послуги користувачам платіжної системи щодо проведення переказу коштів за допомогою цієї системи та відповідно до законодавства України має право надавати такі послуги";

к) пункт 1.44 виключити;

3) пункт 3.3 статті 3 доповнити словами "та розрахунків";

4) у пункті 5.1 статті 5 слова "члени та учасники" замінити словами "учасники, користувачі (платники, отримувачі)";

5) у пункті 8.5 статті 8:

у першому реченні слова "членами та учасниками" замінити словами "учасниками та користувачами";

друге речення викласти в такій редакції: "Строк виконання міжбанківського переказу, що здійснюється на підставі клірингових вимог, не може перевищувати строк, установлений пунктом 8.4 цієї статті";

6) статті 9, 10 та 12 викласти в такій редакції:

"Стаття 9. Загальні засади функціонування платіжних систем в Україні

9.1. Переказ в Україні може здійснюватися за допомогою внутрішньодержавних та міжнародних платіжних систем.

Платіжні організації платіжних систем, учасники платіжних систем та оператори послуг платіжної інфраструктури мають право здійснювати діяльність в Україні виключно після їх реєстрації Національним банком України.

9.2. Платіжна система (крім внутрішньобанківської платіжної системи) діє відповідно до правил, установлених платіжною організацією відповідної платіжної системи.

Внутрішньобанківська платіжна система діє відповідно до внутрішніх документів банку.

Діяльність платіжної системи має відповідати вимогам законодавства України.

9.2.1. Правила платіжної системи мають установлювати організаційну структуру платіжної системи, умови участі, порядок вступу та виходу із системи, управління ризиками, порядок ініціювання та здійснення переказу і взаєморозрахунків за цим переказом у системі, порядок вирішення спорів учасників між собою та між учасниками і користувачами, систему захисту інформації, порядок проведення реконсиляції.

9.2.2. Правила платіжної системи, а також договори, що укладаються платіжною організацією платіжної системи з учасниками цієї системи, мають передбачати порядок врегулювання випадків нездатності виконання учасниками платіжної системи своїх зобов'язань.

9.3. Національний банк України веде Реєстр платіжних систем, систем розрахунків, учасників цих систем та операторів послуг платіжної інфраструктури (далі - Реєстр). Платіжні організації платіжних систем, учасники платіжних систем та оператори послуг платіжної інфраструктури мають право здійснювати діяльність в Україні виключно після їх реєстрації шляхом внесення відомостей про них до Реєстру.

Національний банк України здійснює внесення до Реєстру відомостей щодо:

внутрішньодержавної платіжної системи та міжнародної платіжної системи, платіжною організацією якої є резидент, після узгодження правил цієї платіжної системи;

міжнародної платіжної системи, платіжною організацією якої є нерезидент, після узгодження умов та порядку діяльності цієї платіжної системи в Україні;

внутрішньобанківської платіжної системи після отримання повідомлення банку про початок діяльності цієї системи;

учасника внутрішньодержавної платіжної системи та міжнародної платіжної системи, платіжною організацією якої є резидент, після отримання повідомлення платіжної організації про укладений з цим учасником договір;

учасника міжнародної платіжної системи, платіжною організацією якої є нерезидент, після реєстрації договору про участь у міжнародній платіжній системі;

оператора послуг платіжної інфраструктури після узгодження умов та порядку його діяльності.

Національний банк України здійснює внесення відомостей до Реєстру щодо платіжної системи, учасника платіжної системи та оператора послуг платіжної інфраструктури в порядку, встановленому нормативно-правовими актами Національного банку України.

9.4. Банки, які уклали договори з платіжними організаціями платіжних систем, зобов'язані надавати користувачам незалежно від їх місцезнаходження/місця проживання однаковий доступ до отримання послуг банку з переказу та отримання інформаційних послуг із використанням електронних платіжних засобів, забезпечивши таку можливість у всіх відокремлених підрозділах банку, в яких здійснюється обслуговування рахунків користувачів.

9.5. Платіжні організації платіжних систем зобов'язані забезпечувати однакові умови доступу та користування послугами цих платіжних систем всім учасникам цих платіжних систем, які здійснюють свою діяльність в Україні.

9.6. Учасники платіжних систем зобов'язані забезпечити надання інформації про надання послуг з переказу коштів для захисту прав споживачів таких послуг.

9.7. Учасники платіжних систем сплачують платіжним організаціям платіжних систем за послуги, які надаються ними в Україні, виключно в гривнях.

Стаття 10. Внутрішньодержавні та міжнародні платіжні системи, створені резидентами

10.1. Банки та/або небанківські установи-резиденти мають право створювати та бути учасниками внутрішньодержавних та/або міжнародних платіжних систем.

10.2. Національний банк України має право установлювати вимоги до платіжних організацій платіжних систем залежно від виду переказів, які здійснюються в платіжній системі.

10.3. Учасниками платіжної системи в Україні мають право бути банк, що має банківську ліцензію Національного банку України, а також небанківська фінансова установа, яка має ліцензію Національного банку України на переказ коштів без відкриття рахунків, які уклали договори з платіжною організацією відповідної системи".

"Стаття 12. Міжнародні платіжні системи, створені нерезидентами

12.1. Банки, а також небанківські фінансові установи, які мають ліцензію Національного банку України на переказ коштів без відкриття рахунків, мають право укладати договори з платіжними організаціями міжнародних платіжних систем, створених нерезидентами, про участь у відповідних системах, якщо ці системи внесені до Реєстру.

12.2. Банкам, небанківським фінансовим установам та платіжним організаціям створених ними систем забороняється укладати договори про участь у міжнародних платіжних системах, які передбачають обмеження прав банків, небанківських фінансових установ та їх представників брати участь в інших міжнародних платіжних системах та заснованих за їх участю організаціях";

7) статтю 13 доповнити пунктом 13.2 такого змісту:

"13.2. Порядок інформування клієнта про рух коштів за його рахунком визначається нормативно-правовими актами Національного банку України";

8) статті 14 та 15 викласти в такій редакції:

"Стаття 14. Електронні платіжні засоби

14.1. Електронний платіжний засіб може існувати в будь-якій формі, на будь-якому носії, що дає змогу зберігати інформацію, необхідну для ініціювання електронного переказу.

14.2. Емісія електронних платіжних засобів у межах України проводиться виключно банками, що уклали договір з платіжною організацією відповідної платіжної системи та отримали її дозвіл на виконання цих операцій (крім банків, які здійснюють емісію електронних платіжних засобів для використання в межах цих банків).

14.3. Порядок проведення емісії електронних платіжних засобів та здійснення операцій із їх використанням, у тому числі обмеження щодо

порядку емісії та здійснення операцій із їх використанням, визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України.

14.4. Платіжна організація відповідної платіжної системи визначає вид електронного платіжного засобу (крім мобільного платіжного інструменту, реалізованого на програмній основі), що емітується банком, тип його носія ідентифікаційних даних (магнітна смуга, мікросхема тощо), реквізити, що наносяться на нього в графічному вигляді.

Учасник платіжних систем має право розміщувати на платіжній картці одночасно дві і більше торговельні марки (знаки для товарів і послуг) платіжних систем відповідно до договорів з платіжними організаціями всіх платіжних систем, торговельні марки яких розміщені на платіжній картці. Ці договори мають містити правила виконання операцій з використанням платіжної картки.

Електронний платіжний засіб має містити обов'язкові реквізити, які дають змогу ідентифікувати платіжну систему та емітента.

Банк-резидент - учасник платіжної системи має право емітувати електронні платіжні засоби, що поряд із платіжним додатком мають нефінансові додатки, які можуть містити ідентифікаційні дані, інформацію про пільги, страхування та іншу інформацію про держателя і дають змогу ідентифікувати їх держателів та обліковувати виконані ними операції із застосуванням цих електронних платіжних засобів у певних системах виплат, надання та обліку послуг, пільг, знижок тощо.

14.5. Користувачем електронного платіжного засобу може бути юридична або фізична особа. Електронний платіжний засіб, за допомогою якого можна ініціювати переказ з рахунка користувача, має дозволяти ідентифікувати користувача.

14.6. Електронний платіжний засіб має відповідати вимогам щодо захисту інформації, передбаченим цим Законом та нормативно-правовими актами Національного банку України.

14.7. Банк має право передати електронний платіжний засіб у власність користувача або надати йому в користування в порядку, визначеному договором.

14.8. Банк та користувач укладають договір щодо порядку та умов використання електронного платіжного засобу. Банк перед укладенням договору зобов'язаний ознайомити користувача з умовами договору про використання електронного платіжного засобу (далі у цій статті - договір), ознайомити з тарифами на обслуговування електронного платіжного засобу та правилами користування електронним платіжним засобом. Банк зобов'язаний забезпечити викладення цієї інформації в доступній формі й розмістити її в доступному для користувача місці, а також надати на його вимогу в письмовій або електронній формі.

14.9. Банк зобов'язаний під час видачі електронного платіжного засобу надати користувачеві примірник договору, правил користування електронним платіжним засобом та тарифів банку на обслуговування електронного платіжного засобу.

Національний банк України має право встановлювати обов'язкові умови договору.

14.10. Банк має право вносити зміни до правил користування електронним платіжним засобом або тарифів на обслуговування електронного платіжного засобу, повідомивши про відповідні зміни користувача у спосіб, передбачений договором.

Банк зобов'язаний надіслати користувачу не пізніше ніж за 30 календарних днів до дати, з якої застосовуватимуться зміни правил користування електронним платіжним засобом або тарифів на обслуговування електронного платіжного засобу, повідомлення про такі зміни. Банк у повідомленні зобов'язаний зазначити, що користувач має право до дати, з якої застосовуватимуться зміни, розірвати договір без сплати додаткової комісійної винагороди за його розірвання. Зміни до правил використання електронного платіжного засобу або тарифів є погодженими користувачем, якщо до дати, з якої вони застосовуватимуться, користувач не повідомить банк про розірвання договору.

14.11. Банк під час використання користувачем електронного платіжного засобу зобов'язаний інформувати його про випадки підвищеного ризику збитків для користувача і пов'язані із цим обов'язки сторін, що включають будь-які обґрунтовані обмеження щодо способів та місць використання.

14.12. Користувач зобов'язаний використовувати електронний платіжний засіб відповідно до вимог законодавства України та умов договору, укладеного з емітентом, і не допускати використання електронного платіжного засобу особами, які не мають на це права або повноважень. Використання електронного платіжного засобу за довіреністю не допускається, крім випадку емісії додаткового електронного платіжного засобу для довіреної особи.

14.13. Право використовувати електронний платіжний засіб може бути призупинене або припинене емітентом відповідно до умов договору в разі порушення користувачем умов використання електронного платіжного засобу. Призупинення або припинення права користувача використовувати електронний платіжний засіб не припиняє зобов'язань користувача й емітента, що виникли до часу призупинення або припинення зазначеного права.

14.14. Банк зобов'язаний у спосіб, передбачений договором:

повідомляти користувача про здійснення операцій з використанням електронного платіжного засобу;

забезпечити користувачу можливість інформувати банк про втрату електронного платіжного засобу;

реєструвати та протягом строку, передбаченого законодавством для зберігання електронних документів, зберігати інформацію, що підтверджує факт інформування банком користувача та користувачем банку.

Під час реєстрації банком повідомлення користувача щодо втрати електронного платіжного засобу банк зобов'язаний відобразити дату та час повідомлення.

У разі невиконання банком обов'язку з інформування користувача про здійснені операції з використанням електронного платіжного засобу ризик збитків від здійснення таких операцій несе банк.

Банк зобов'язаний на вимогу користувача надати інформацію про курс купівлі/продажу/конвертації іноземної валюти, який застосовувався під час здійснення операції з використанням електронного платіжного засобу.

14.15. Користувач відповідно до умов договору зобов'язаний надати банку інформацію для здійснення контактів з ним, а банк зобов'язаний зберігати цю інформацію протягом дії договору.

Обов'язок банку щодо повідомлення користувача про здійснені операції з використанням електронного платіжного засобу користувача є виконаним:

у разі інформування банком користувача про кожну здійснену операцію відповідно до контактної інформації, наданої користувачем;

у разі відмови користувача від отримання повідомлень банку про здійснені операції з використанням електронного платіжного засобу користувача, про що зазначено в договорі.

14.16. Користувач після виявлення факту втрати електронного платіжного засобу зобов'язаний негайно повідомити банк у спосіб, передбачений договором. До моменту повідомлення користувачем банку ризик збитків від здійснення операцій та відповідальність несе користувач, а з часу повідомлення користувачем банку ризик збитків від здійснення операцій за електронним платіжним засобом користувача несе банк.

Втратою електронного платіжного засобу є неможливість здійснення держателем контролю (володіння) за електронним платіжним засобом, неправомірне заволодіння та/або використання електронного платіжного засобу чи його реквізитів.

14.17. Банк зобов'язаний розглядати заяви (повідомлення) користувача, що стосуються використання електронного платіжного засобу або незавершеного переказу, ініційованого з його допомогою, надати користувачу можливість одержувати інформацію про хід розгляду заяви (повідомлення) і повідомляти в письмовій формі про результати розгляду заяви (повідомлення) у строк, установлений договором, але не більше строку, передбаченого законом для розгляду звернень скарг громадян.

Строки встановлення емітентом правомірності переказу та повернення на рахунок користувача попередньо списаного неналежного переказу встановлені пунктом 37.2 статті 37 цього Закону.

14.18. Еквайринг у межах України здійснюється виключно юридичними особами-резидентами, що уклали відповідний договір з платіжною

організацією.

За операціями з використанням електронних платіжних засобів, здійснених резидентами і нерезидентами на території України, переказ між еквайрами і суб'єктами господарювання здійснюється виключно в гривнях у порядку, встановленому договором.

14.19. Суб'єкти господарювання зобов'язані забезпечувати можливість здійснення держателями електронних платіжних засобів розрахунків за продані товари (надані послуги) з використанням електронних платіжних засобів не менше трьох платіжних систем, однією з яких є багатоемітентна платіжна система, платіжною організацією якої є резидент України.

Вимоги до суб'єктів господарювання щодо приймання електронних платіжних засобів в оплату за продані ними товари (надані послуги) визначає Кабінет Міністрів України.

Контроль за дотриманням суб'єктами господарювання вимог щодо здійснення розрахунків з використанням електронних платіжних засобів здійснює Державна податкова служба України, а за забезпеченням захисту прав держателів електронних платіжних засобів на здійснення зазначених розрахунків - спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів.

14.20. Еквайр зобов'язаний ознайомити користувача з розміром власної комісійної винагороди за отримання готівки через банківський автомат безпосередньо перед ініціюванням операції. Інформація про розмір комісійної винагороди має надаватися користувачу на екрані банківського автомата та/або друкуватися на паперових документах за операціями з використанням електронних платіжних засобів.

Користувач після перегляду на екрані банківського автомата даних про суму комісійної винагороди повинен мати змогу відмовитися від уже розпочатої операції.

14.21. Банки-резиденти, які емітують електронні платіжні засоби, мають право укладати договори з іншими суб'єктами господарювання про розповсюдження емітованих ними електронних платіжних засобів, крім емітованих ними платіжних карток.

Банки - учасники платіжних систем, якщо це не суперечить правилам відповідної платіжної системи, мають право укладати договори з іншими банками-резидентами, що не є учасниками цих платіжних систем, про видачу останніми готівки за електронними платіжними засобами через власні каси або банківські автомати.

Платіжні організації платіжних систем, створених нерезидентами, у яких функції платіжної організації та емітента одночасно виконує одна юридична особа, можуть укладати з банками-резидентами договори про розповсюдження серед клієнтів таких фінансових установ електронних платіжних засобів, емітованих платіжними організаціями цих систем.

14.22. Маршрутизація і кліринг за операціями, які здійснені в межах України із застосуванням електронних платіжних засобів, емітованих банками-резидентами, здійснюється в Україні в порядку, визначеному Національним банком України, за винятком операцій, які виконуються в межах одного банку.

[Стаття 15.](#) Особливості випуску електронних грошей і здійснення операцій з ними

15.1. Електронні гроші - одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі.

Випуск електронних грошей може здійснювати виключно банк. Банк, що здійснює випуск електронних грошей, бере на себе зобов'язання з їх погашення.

Випуск електронних грошей здійснюється шляхом їх надання користувачам або комерційним агентам в обмін на готівкові або безготівкові кошти.

Банк, що здійснює випуск електронних грошей, зобов'язаний погашати випущені ним електронні гроші на вимогу користувача.

Користувачем електронних грошей може бути суб'єкт господарювання або фізична особа. Користувач - суб'єкт господарювання має право використовувати електронні гроші для здійснення оплати товарів, робіт та послуг. Користувач - фізична особа має право використовувати електронні гроші для здійснення оплати товарів, робіт та послуг і переказувати електронні гроші іншим користувачам - фізичним особам.

Користувач - суб'єкт господарювання має право отримувати електронні гроші та пред'являти їх до погашення лише в обмін на безготівкові кошти.

Користувач - фізична особа має право отримувати електронні гроші та пред'являти їх до погашення в обмін на готівкові або безготівкові кошти.

Суб'єкт господарювання, який приймає електронні гроші як оплату платежу за товари, роботи, послуги, має право використовувати отримані електронні гроші виключно для обміну на безготівкові кошти або повертати їх користувачам у разі повернення ними відповідно до [Закону України "Про захист прав споживачів"](#) товарів, придбаних за електронні гроші.

15.2. Банк, що має намір здійснювати випуск електронних грошей, зобов'язаний до початку їх випуску узгодити з Національним банком України правила використання електронних грошей у порядку, встановленому нормативно-правовим актом Національного банку України. Порядок здійснення операцій з електронними грошима та максимальна сума електронних грошей на електронному пристрої, що перебуває в розпорядженні користувача, визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України.

15.3. Банк має право здійснювати випуск електронних грошей, номінованих лише в гривні.

Банк має право випускати електронні гроші на суму, яка не перевищує суму отриманих ним грошових коштів.

15.4. Комерційні агенти мають право здійснювати:

надання електронних грошей користувачам без зобов'язання щодо їх погашення (розповсюдження електронних грошей) (комерційний агент з розповсюдження);

надання користувачам засобів поповнення електронними грошима електронних пристроїв (комерційний агент з поповнення);

обмін електронних грошей, випущених однією особою, на електронні гроші іншої особи (обмін електронних грошей) (агент з обмінних операцій);

приймання електронних грошей в обмін на готівкові/безготівкові гривні (комерційний агент з розрахунків).

Комерційним агентом з розрахунків може бути виключно банк і небанківська фінансова установа, що має ліцензію на переказ коштів без відкриття рахунків, видану Національним банком України.

Комерційний агент з розрахунків не має права передавати свої повноваження за агентським договором іншим суб'єктам господарювання.

Приймання електронних грошей для оплати товарів, робіт та послуг здійснюється іншими особами ніж особа, що здійснює випуск електронних грошей, на підставі укладених договорів з особою, що здійснює випуск електронних грошей та/або його комерційними агентами з розрахунків.

Для виконання операційних та інших технологічних функцій, які забезпечують використання електронних грошей, особа, що здійснює випуск електронних грошей, має право залучати інших юридичних осіб-резидентів";

9) пункт 17.1 статті [17](#) викласти в такій редакції:

"17.1. Форми розрахункових документів, документів на переказ готівки для банків, а також міжбанківських розрахункових документів установлюються нормативно-правовими актами Національного банку України. Форми документів на переказ, що використовуються в платіжних системах для ініціювання переказу, установлюються правилами платіжних систем. Обов'язкові реквізити електронних та паперових документів на переказ, особливості їх оформлення, оброблення та захисту встановлюються нормативно-правовими актами Національного банку України";

10) статтю [18](#) викласти в такій редакції:

"Стаття 18. Використання електронного підпису в банківській системі України та суб'єктами переказу коштів

18.1. Електронний документ на переказ має однакову юридичну силу з паперовим документом. Електронний підпис є обов'язковим реквізитом

електронного документа на переказ.

18.2. Порядок застосування електронного підпису, у тому числі електронного цифрового підпису, для засвідчення електронного документа на переказ установлюється нормативно-правовими актами Національного банку України.

18.3. Відповідальність за достовірність інформації, що міститься в реквізитах електронного документа, несе особа, яка наклала на цей документ електронний цифровий підпис. В іншому разі відповідальність несе банк або інша установа - учасник платіжної системи.

18.4. Електронний документ на переказ, що не засвідчений електронним підписом, не приймається до виконання. Учасник платіжної системи має передбачити під час приймання електронних документів на переказ:

процедуру перевірки електронного підпису;

процедуру перевірки цілісності, достовірності та авторства електронного документа на переказ.

У разі недотримання зазначених вимог банк або інша установа - учасник платіжної системи несуть відповідальність за шкоду, заподіяну суб'єктам переказу";

11) у пункті 19.2 статті 19:

абзац перший після слова "цілісність" доповнити словами "достовірність та авторство";

абзац третій після слова "цілісності" доповнити словами "достовірності та авторства";

12) пункт 21.1 статті 21 доповнити підпунктом 7 такого змісту:

"7) внесення готівкових коштів для подальшого переказу за допомогою платіжних пристроїв";

13) у статті 22:

а) абзац перший пункту 22.4 замінити трьома абзацами такого змісту:

"Під час використання розрахункового документа ініціювання переказу є завершеним:

для платника - з дати надходження розрахункового документа на виконання до банку платника;

для банку платника - з дати списання коштів з рахунка платника та зарахування на рахунок отримувача в разі їх обслуговування в одному банку або з дати списання коштів з рахунка платника та з кореспондентського рахунка банку платника в разі обслуговування отримувача в іншому банку".

У зв'язку з цим абзац другий вважати абзацом четвертим;

б) пункт 22.6 викласти в такій редакції:

"22.6. Обслуговуючий платника банк у розрахунковому документі зобов'язаний перевірити відповідність номера рахунка платника та коду юридичної особи (відокремленого підрозділу юридичної особи) згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України/реєстраційним (обліковим) номером платника податків/реєстраційним номером облікової картки платника податків - фізичної особи (серії та номера паспорта, якщо фізична особа відмовилася від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та має відмітку в паспорті) і приймати цей документ лише в разі їх збігу. Крім цього, обслуговуючий платника банк перевіряє повноту, цілісність і достовірність цього розрахункового документа в порядку, встановленому нормативно-правовими актами Національного банку України. У разі недотримання зазначених вимог відповідальність за шкоду, заподіяну платнику, покладається на банк, що обслуговує платника.

Обслуговуючий отримувача банк у розрахунковому документі зобов'язаний перевірити відповідність номера рахунка отримувача та коду юридичної особи (відокремленого підрозділу юридичної особи) згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України/реєстраційним (обліковим) номером платника податків/реєстраційним номером облікової картки платника податків - фізичної особи (серії та номера паспорта, якщо фізична особа відмовилася від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та має відмітку в паспорті) і зараховувати кошти на рахунок отримувача лише в разі їх збігу. У протилежному разі банк, що обслуговує отримувача, має право затримати суму переказу на строк до чотирьох робочих днів. У разі неможливості встановлення належного отримувача банк, що обслуговує отримувача, зобов'язаний повернути кошти, переказані за цим документом, банку, що обслуговує платника, із зазначенням причини їх повернення. У разі недотримання вищезазначеної вимоги відповідальність за шкоду, заподіяну суб'єктам переказу, покладається на банк, що обслуговує отримувача";

в) у пункті 22.13 слова "погодженими з Національним банком України" виключити;

14) у пункті 23.5 статті 23 слова "погодженими з Національним банком України" виключити;

15) у статті 24:

а) назву викласти в такій редакції:

"Стаття 24. Ініціювання переказу готівки";

б) у пункті 24.2 слова "Національним банком України" замінити словами "нормативно-правовими актами Національного банку України";

в) доповнити статтю пунктами 24.4 - 24.8 такого змісту:

"24.4. Банки зобов'язані відображати інформацію про кожну операцію з приймання готівки (у тому числі їх агентів) у системі автоматизації банків на внутрішньобанківському рахунку та/або внутрішній підсистемі системи автоматизації банку в той самий операційний день (у разі здійснення ініціювання переказу готівки платником протягом операційного часу) або не пізніше наступного операційного дня (у разі ініціювання переказу готівки після закінчення операційного часу).

24.5. Учасники платіжних систем зобов'язані забезпечити відображення інформації про кожну операцію з приймання готівки для подальшого переказу та розрахунків між учасниками платіжної системи або учасників платіжної системи з отримувачами в системі обліку платіжної організації платіжної системи та у системі автоматизації банку, що обслуговує учасника платіжної системи/розрахункового банку платіжної системи у той самий операційний день (у разі здійснення ініціювання переказу готівки платником протягом операційного часу) або не пізніше наступного операційного дня (у разі ініціювання переказу готівки після закінчення операційного часу).

24.6. Банк, який залучає комерційного агента для приймання готівки для подальшого її переказу банком, визначає необхідність створення страхового (резервного) фонду для забезпечення безперебійної роботи.

24.7. Банки, агенти банків та учасники платіжних систем, які приймають готівку (у тому числі за допомогою платіжних пристроїв) для подальшого її переказу, зобов'язані:

забезпечити розміщення в доступному для огляду клієнтів місці або на моніторі платіжного пристрою інформації щодо найменування та місцезнаходження банку, комерційного агента банку, платіжної організації/учасника платіжної системи та найменування платіжної системи, номера телефону довідкової служби, електронної адреси, режиму роботи платіжного пристрою, строків зарахування коштів отримувачам та розміру комісійної винагороди (плати за здійснення операції);

видати після здійснення операції (у тому числі за допомогою платіжного пристрою) касовий документ (квитанцію/чек тощо), який відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку України з питань ведення касових операцій банками України містить усі обов'язкові реквізити касового документа;

забезпечити створення архівів електронних документів (збереження інформації про прийняту готівку, реєстри тощо) та контроль за їх цілісністю, захист цих документів (у тому числі криптографічний) під час їх зберігання та передавання від платіжних пристроїв до системи автоматизації банку відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України.

24.8. Інкасація готівки, прийнятої для подальшого її переказу, здійснюється відповідно до законодавства України";

16) абзац четвертий пункту 27.1 статті 27 викласти в такій редакції:

"Внутрішньобанківський переказ здійснюється банком у порядку, визначеному цим Законом та нормативно-правовими актами Національного банку України";

17) статтю [28](#) доповнити пунктом 28.6 такого змісту:

"28.6. Учасники платіжних систем мають право формувати гарантійні депозити, а також використовувати гарантії, акредитиви та інші документарні форми забезпечення зобов'язань під час здійснення переказів із застосуванням електронних платіжних засобів.

Гарантійні депозити учасників платіжних систем для виконання переказів у межах України формуються в гривнях та розміщуються на рахунках у Національному банку України або в банках України відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку України";

18) пункт 31.1 статті [31](#) доповнити абзацом другим такого змісту:

"Банк, що обслуговує платника протягом п'яти робочих днів після зарахування на кореспондентський рахунок коштів, повернутих банком отримувача за переказом, який не був виплачений у готівковій формі через неявку отримувача, зобов'язаний повідомити платника про їх повернення";

19) у статті [32](#):

а) пункт 32.1 доповнити підпунктом 32.1.1 такого змісту:

"32.1.1. Банки, які уклали агентські договори з юридичними особами (комерційними агентами), несуть відповідальність перед платником та отримувачем, пов'язану з проведенням переказу, відповідно до цього Закону та умов укладених між ними договорів";

б) у підпункті 32.3.2 пункту 32.3 слова "відповідну суму коштів з рахунку платника" замінити словами "за рахунок власних коштів суму переказу";

20) назву статті [36](#) викласти в такій редакції:

"Стаття 36. Відповідальність установ - учасників платіжних систем";

21) у статті [37](#) слова "сто вісімдесят днів" замінити словами "дев'яносто календарних днів" у відповідному відмінку;

22) у статті [39](#):

а) у пункті 39.2 слова "конфіденціальна інформація" замінити словами "інформація з обмеженим доступом" у відповідних відмінках;

б) друге речення пункту 39.5 викласти в такій редакції: "На підставі договорів та відповідно до цього Закону зазначену діяльність має право здійснювати юридична особа, засновниками якої є учасники платіжних систем, процесингові установи, платіжні організації";

23) статтю [42](#) викласти в такій редакції:

"Стаття 42. Здійснення контролю за проведенням переказу

42.1. Контроль за дотриманням учасниками платіжних систем нормативно-правових актів, що регламентують порядок проведення переказу, а також застосування відповідних заходів впливу, передбачених законодавством України, покладаються на Національний банк України.

42.2. Національний банк України має право встановлювати заборону, обмеження або обов'язкові вимоги щодо участі учасників, користувачів у платіжних системах та системах розрахунків, обсягів операцій у готівковій та/або в безготівковій формі в Україні.

42.3. Національний банк України має право встановлювати обов'язкові вимоги та обмеження щодо діяльності банку як еквайра та/або емітента, якщо діяльність цього банку призвела до порушення безпеки переказів з використанням електронних платіжних засобів, що мало наслідками фінансові втрати держателів електронних платіжних засобів";

24) у тексті [Закону](#) слова "член", "спеціальний платіжний засіб", "національна валюта", "небанківська платіжна система", "Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України" в усіх відмінках і числах замінити відповідно словами "учасник", "електронний платіжний засіб", "гривня", "платіжна система", "Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг" у відповідному відмінку і числі.

3. Абзац другий частини першої статті [21 Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг"](#)

(Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 1, ст. 1) викласти в такій редакції:

"щодо ринку банківських послуг та діяльності з переказу коштів - Національним банком України".

4. У [Цивільному кодексі України](#) (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 40-44, ст. 356):

1) у частині третій статті [207](#) слова "електронно-числового підпису" замінити словами "електронного підпису";

2) статтю [1069](#) доповнити частиною третьою такого змісту:

"3. Розмір плати за використання клієнтом коштів банку, яке не встановлене договором, не може перевищувати подвійну облікову ставку Національного банку України";

3) частину третю статті [1087](#) викласти в такій редакції:

"3. Граничні суми розрахунків готівкою для фізичних та юридичних осіб, а також для фізичних осіб - підприємців відповідно до цієї статті встановлюються Національним банком України".

5. У [Кодексі України про адміністративні правопорушення](#) (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

1) доповнити статтями 163-13 та 163-14 такого змісту:

"Стаття 163-13. Порушення порядку приймання готівки для подальшого її переказу

Порушення законів України та нормативно-правових актів Національного банку України щодо порядку приймання готівки для подальшого її переказу -

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб юридичної особи - суб'єкта господарювання від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дія, передбачена частиною першою цієї статті, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за таке ж порушення, -

тягне за собою накладення штрафу від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

[Стаття 163-14. Порушення порядку здійснення операцій з електронними грошима](#)

Порушення законів України та нормативно-правових актів Національного банку України щодо порядку здійснення операцій з електронними грошима -

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб юридичної особи - суб'єкта господарювання від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дія, передбачена частиною першою цієї статті, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за таке ж порушення, -

тягне за собою накладення штрафу від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

2) у статті [166-5](#):

а) назву після слів "банківського законодавства" доповнити словами "законодавства, яке регулює переказ коштів в Україні";

б) доповнити частинами другою - четвертою та приміткою такого змісту:

"Порушення законів України та нормативно-правових актів Національного банку України, які регулюють переказ коштів в Україні, - тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб платіжної організації, члена/учасника платіжної системи від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення встановлених Національним банком України загальних параметрів моніторингу з метою ідентифікації помилкових та неналежних переказів із застосуванням електронних платіжних засобів -

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб еквайра та/або емітента від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неповідомлення про помилкові/неналежні перекази та суб'єктів цих переказів інших членів/учасників платіжної системи - тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб члена/учасника платіжної системи від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. Терміни "еквайр", "емітент", "платіжна організація", "член/учасник платіжної системи" вживаються у значеннях, визначених [Законом України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні"](#);

3) частину першу статті [234-3](#) після слів "пов'язаних з" доповнити словами "порушенням порядку здійснення операцій з електронними грошима (стаття 163-14)";

4) абзац "органів державної податкової служби (статті 51-2, 155-1, 162-1, 162-2, 163-1-163-4, 163-12, 164, 164-5, 164-16, 166-16, 166-17, 172-2-172-9, 177-2)" пункту 1 частини першої статті [255](#) після цифр "163-12" доповнити цифрами "163-13".

6. У статті [200 Кримінального кодексу України](#) (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25-26, ст. 131):

назву після слова "рахунків" доповнити словами "електронними грошима";

абзац перший частини першої викласти в такій редакції:

"1. Підrobка документів на переказ, платіжних карток чи інших засобів доступу до банківських рахунків, електронних грошей, а так само придбання, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту підrobлених документів на переказ, платіжних карток або їх використання чи збут, а також неправомірний випуск або використання електронних грошей".

7. У [Законі України "Про захист прав споживачів"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 7, ст. 84; 2011 р., № 18, ст. 123):

1) частину другу статті [17](#) викласти в такій редакції:

"2. Споживач має право на вільний вибір товарів і послуг у зручний для нього час та на вільне використання електронних платіжних засобів з урахуванням режиму роботи та обов'язкових для продавця (виконавця) форм (видів) розрахунків, установлених законодавством України. Продавець (виконавець) зобов'язаний всіяко сприяти споживачеві у вільному виборі продукції та форм її оплати.

Забороняється примушувати споживача придбавати продукцію неналежної якості або непотрібного йому асортименту, у будь-який спосіб обмежувати використання ним електронних платіжних засобів, якщо відповідно до законодавства продавець (виконавець) зобов'язаний приймати їх до сплати";

2) частину першу статті [23](#) доповнити пунктом 12 такого змісту:

"12) обмеження або відмову в реалізації прав споживачів, установлених частиною другою статті 17 цього Закону, - у розмірі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян".

8. Статтю [8 Закону України "Про державну податкову службу в Україні"](#) (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 6, ст. 37) доповнити пунктом 20 такого змісту:

"20) здійснює контроль за дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), порядку приймання готівки юридичними особами (крім банків) та за дотриманням установлених законодавством обов'язкових вимог щодо забезпечення суб'єктами господарювання можливості розрахунків за товари (послуги) з використанням електронних платіжних засобів".

(Пункт 9 розділу I втратив чинність на підставі Закону [№ 2155-VIII від 05.10.2017](#))

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд та приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

3. Національному банку України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

Президент України В.ЯНУКОВИЧ

м. Київ

18 вересня 2012 року

№ 5284-VI